

до Днів Науки

НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ: закономірності та парадокси

Збірник матеріалів
міждисциплінарної науково-практичної конференції
Київ, 18 травня 2018 р.

УДК 001.18:082

Мережне електронне наукове видання
Укладач – Л. І. Юдіна

УДК 001.18:082

Наукові дослідження: закономірності та парадокси [Електронний ресурс] : зб. матеріалів міждисциплінар. наук.-практ. конф., Київ, 18 травня 2018 р. / [уклад. Л. І. Юдіна]. – Електронні дані (4,6 Мб). – Київ : Юдіна Л. І., 2018. – Режим доступу : <http://futurolq.com.ua/publish/9/Zbirnyk.pdf>. – Укр., англ., польск. – Назва з титул. екрана. – ISBN 978-966-97581-9-4 : доступ вільний.

Scientific Studies: Regularities and Paradoxes [Electronic resource] : Collection of Materials of the Multidisciplinary Scientific and Practical Conference, Kyiv, May 18th, 2018 / [compiler L. I. Yudina]. – Electronic data (4,6 Mb). – Kyiv : Yudina L. I., 2018. – Access mode : <http://futurolq.com.ua/publish/9/Zbirnyk.pdf>. – Ua, Eng, Pl. – Title. – ISBN 978-966-97581-9-4 : free.

ISBN 978-966-97581-9-4

Матеріали конференції представлені науковими дослідженнями та практичними спостереженнями за сучасним світом. Збірник узагальнює коло різноманітних питань медицини, телекомунікацій та інформаційно-комунікаційних технологій, інженерії, нанотехнологій, авіабудівництва, хімії, фізики, лінгвістики, освіти, психології, права, фінансів та страхування, екології, соціології, економіки, маркетингу, контролінгу, т. ін. Авторами матеріалів є як відомі у світі і досвідчені вчені – доктори наук, професори, доценти, кандидати наук, успішні практики та інноваційні підприємці, а також молоді вчені: докторанти, аспіранти, магістранти, студенти. Матеріали можуть використовуватися як для раціоналізації існуючих політик і стратегій, так і при плануванні майбутніх змін у суспільстві, в окремих підприємствах, інноваторів і стартап-підприємців, вищих навчальних і наукових установах.

Матеріали публікуються в авторських редакціях

ISBN 978-966-97581-9-4

Мережне електронне наукове видання

НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ: ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПАРАДОКСИ
Збірник матеріалів міждисциплінарної науково-практичної конференції
Київ, 18 травня 2018 р.

Укладач – Юдіна Лариса Іванівна

Об'єм даних – 4,6 Мб

Видавець і виготовлювач

Юдіна Лариса Іванівна

03067, м. Київ-67, <http://futurolq.com.ua>

E-mail: info@futurolq.com.ua

Тел: +38 067 990 67 67, +38 093 971 13 35

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5054 від 29.02.2016р.

ISBN 978-966-97581-9-4

© Юдіна Л. І., укладання, 2018

УДК 368

Т. В. Стромчинська

студ. гр. Ф-21

Тернопільський національний економічний університет

В. П. Горин

Кандидат економічних наук, доц. каф. фінансів ім. С.І. Юрія, науковий керівник

Тернопільський національний економічний університет

ШАХРАЙСТВО У СФЕРІ СТРАХУВАННЯ: ВИПАДКИ, НАСЛІДКИ, ІНСТРУМЕНТИ ПРОТИДІЇ

Формуванню сучасного страхового середовища, сталому розвитку страхового ринку та можливості виконання покладених на нього функцій перешкоджає безліч чинників. До таких чинників можна зарахувати недосконалість правового регулювання страхової діяльності, кризові явища в економіці, недовіра до страхового бізнесу з боку населення. Правопорушення у сфері страхування – це одна з найсерйозніших проблем страхових компаній. В світовій індустрії страхування втрати в результаті невиявлених афер становлять в середньому 15-20% від загальної кількості зібраних страховими компаніями платежів. Порушення у сфері страхування деструктивно впливають не лише на діяльність страхових компаній, але й мають негативні наслідки для інших учасників страхового ринку, зокрема страхувальників. Більшість страхових компаній час від часу зіштовхуються з таким явищем, як шахрайство при здійсненні страхових угод. Збитки страхових компаній шахрайських дій клієнтів (страхувальників) змушують їх проводити більш жорстку політику стосовно страхових послуг, збільшувати обсяги резервів, що виступає додатковим стримувальним чинником для розвитку страхування.

На сьогодні у галузі страхування спостерігається значна кількість зловживань. При цьому, як свідчить практика, шахрайські дії можуть бути як з боку працівників страхових компаній, так і з боку клієнтів. Питання шахрайства у страхуванні активно досліджують А. Алгазін, І. Антонов, С. Баліна, Г. Борзенков, Р. Калюжний, М. Короткевич, В. Литвиненко, С. Чернявський та багато інших вітчизняних і зарубіжних учених. Однак зростання масштабів та економічних втрат від фінансового шахрайства у сфері страхування, виникнення його нових схем обумовлюють потребу у їх вивченні з боку науковців та практиків.

В науковій літературі під фінансовим шахрайством розуміють різновид економічної злочинності, що найчастіше проявляється у фінансово-грошових відносинах між суб'єктами господарювання. Для прикладу, В. Пластун визначає страхове шахрайство як протиправну поведінку суб'єктів договору внаслідок чого суб'єкти договору отримують можливість незаконно і безоплатно обертати капітал на свою користь [3, с. 477].

Існує безліч видів страхового шахрайства, вони варіюються від злегка перебільшеної претензії до умисно скоєних ДТП чи навмисно завданих збитків майну. Шахрайські дії в сфері страхування також впливають на життя невинних людей, як безпосередньо через випадково або ж навмисно завдані травми чи матеріальну шкоду, так й побічно, адже ці протиправні дії провокують за собою збільшення страхових премій.

Найпопулярнішими мотивами вчинення страхового шахрайства виступають наступні:

© Стромчинська Т. В., Горин В. П., 2018

- страхове шахрайство є єдиним джерелом прибутку;
- отримання максимальної компенсації;
- бажання повернути гроші, які були витрачені на страхові внески;
- додаткове джерело прибутку для самих страховиків;
- інші причини матеріального, або морального характеру.

У залежності від стадії розвитку страхового ринку страхове шахрайство і методи боротьби із ним має певні етапи. На першому етапі кількість протизаконних дій на страховому ринку незначна і суттєво не зростає. Головним методом боротьби із шахрайством за таких обставин є підвищення страхових тарифів.

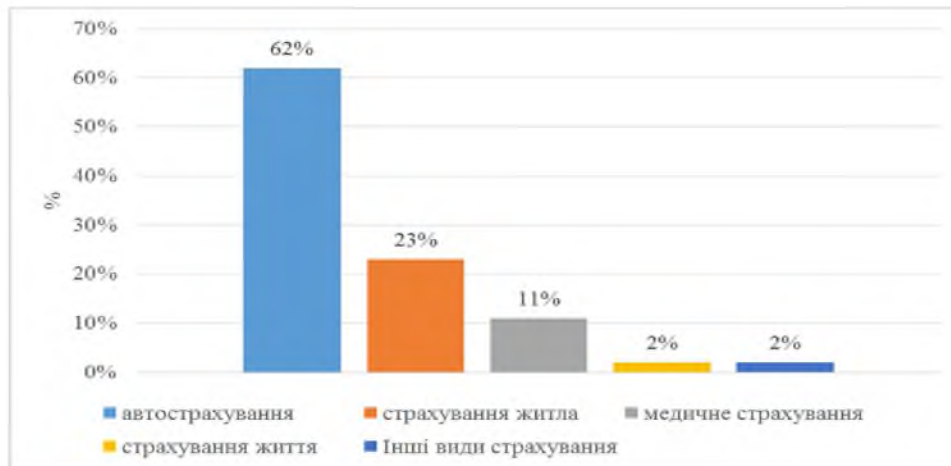
Для другого етапу характерна більша кількість випадків шахрайства, а наслідки від нього стають все більш відчутними. Страхові компанії не в змозі належним чином самостійно протидіяти цим незаконним діям, водночас швидко зростають витрати на збирання інформації щодо шахрайських дій і притягнення порушників до будь-якого роду відповідальності.

Третій етап характеризується зростанням кількості страхових злочинів. Створюються злочинні групи, на протидію яким створюються певні контролюючі органи, розширюються масштаби співпраці страхових компаній між собою та іншими організаціями, відбувається обмін інформацією для боротьби із страховими злочинами [4].

Під час останнього етапу розвитку страхового шахрайства можливий вихід діяльності шахраїв за межі країни. Посилюється корупція серед працівників страхових компаній, поліцейських, митників, медпрацівників [2, с. 10-11]. Останній етап розвитку страхового шахрайства характерний для розвинутих країн, зокрема США та Канади. Україна перебуває на проміжку між другим і третім етапом розвитку шахрайства у сфері страхування, тобто кількість шахраїв зростає, проте їхні дії залишаються безкарними. В Україні шахрайські дії проявляються переважно у здійсненні страхової діяльності організаціями, які не пройшли процедуру реєстрації або ліцензування, а також нерідко пов'язані з видачею фіктивних страхових полісів і нанесенням страхувальникам збитку у вигляді позбавлення можливості отримання страхової виплати [3].

Якщо звернути увагу на галузеві особливості поширення страхового шахрайства, то згідно світової статистики, 14% зі всіх заявлених подій – це шахрайські дії у сфері автомобільного страхування, понад 35% клієнтів з полісом автострахування свідомо намагаються одурювати свої страхові компанії. У країнах зі страховими ринками, які формуються, цей відсоток може бути значно вищий. Однак слід визнати, що із розвитком шахрайських схем розширюється перелік інструментів та важелів, які можуть бути задіяні страховими компаніями для протидії цим випадкам, зокрема умисній організації дорожньо-транспортних подій, інсценуванням зіткнення і фіктивним тілесним ушкодженням.

Відповідно до світових тенденцій, в Україні також найбільша частка незаконних дій у сфері страхування припадає на страхування майна, зокрема на автострахування (рис. 1).

Рис. 1. Структура страхового шахрайства в Україні

Боротьба із проявами шахрайства у сфері страхування змушує страховиків об'єднуватись і створювати союзи, а державу вживати дієвих заходів задля вирішення цієї проблеми. Так, практично у всіх розвинутих країнах існують спеціалізовані організації, головним завданням яких є забезпечення контролю за страховим ринком та протидія проявам шахрайства на ньому (табл. 1).

Таблиця 1

Країна	Організація
США	Національне страхове криміналістичне бюро(National Insurance Crime Bureau)
Канада	Страхове бюро Канади(Insurance Bureau of Canada)
Німеччина	Німецький союз страховиків(Gesamtverbandder Deutschen Versicherungswirtschaft)
Англія	Асоціація британських страховиків
Україна	Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг)

Враховуючи надмірні втрати страхового ринку від шахрайських операцій на ньому, Нацкомфінпослуг разом із діючими в Україні об'єднаннями страховиків дійшла висновку про необхідність запровадження зарубіжного досвіду щодо створення єдиної інформаційної бази страхового ринку, в якій будуть накопичуватись відомості про страхові випадки і відшкодування збитків, а також створення спеціалізованих підрозділів у самих страхових компаніях, які будуть вести контроль за продажем страхових полісів та перевіркою створеної бази даних страхувальників.

Великим недоліком є прогалини правового поля. Наприклад, до сьогодні в Кримінальному кодексі України (ККУ) немає терміну «страхове шахрайство», а для частини правопорушень у сфері страхових послуг передбачене доволі умовне покарання. Згідно ККУ покараннями за протиправну діяльність у сфері страхування є штраф розміром у 850 грн., суспільні роботи строком до 240 год, виправні роботи до двох років, або обмеження волі до трьох років. Якщо має місце скоєння шахрайства у великих розмірах – штраф у розмірі 4250 грн., позбавлення волі від трьох до восьми років [1].

Таким чином, можна стверджувати, що страхове шахрайство на ринку страхових послуг має суттєві наслідки, спричинюючи значні втрати для всіх суб'єктів страхового ринку, зокрема для держави. Витрати по випадках, які мають шахрайський характер несуть 10-15% загальних розмірів страхових відшкодувань. Шахрайство у сфері страхування провокує підвищення страхових тарифів, знижує довіру до страховиків та стримує розвиток страхового ринку загалом. Вирішення цієї

проблеми, на наш погляд, лежить в першу чергу у царині вдосконалення правового поля щодо впровадження ефективних інструментів протидії шахрайським випадкам та посилення відповідальності за такі дії. У цьому ракурсі важливо забезпечити використання досвіду зарубіжних країн, які мають багаторічний досвід протидії шахрайським схемам, що насамперед передбачає створення єдиної бази страхувальників та консолідацію дій між владою, страховиками та їх об'єднаннями.

Список бібліографічних посилань (References):

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. К.: Атіка, 2001. 160 с.
2. Заєць О. М. Правопорушення у сфері страхування під час розслідування страхових випадків. Південноукраїнський правничий часопис. 2010. № 2. С. 242-244.
3. Пластун В. Л. Проблеми шахрайства та практика його усунення. Економіка: проблеми та практики: Збірник наукових праць. Випуск 254: В 6 т. Т. II. Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. С. 477-488.
4. Правове регулювання світової страхової діяльності, Характеристика світових ринків страхування. URL: www.insins.net.

Одержано 15.05.2018